

Spotkanie z Przewodniczącą UISG, M. Jolantą Kafką

W dniu 9 grudnia 2019 w Warszawie miało miejsce spotkanie Konsulty naszej Konferencji z przewodniczącą Międzynarodowej Unii Przełożonych Generalnych Zgromadzeń Żeńskich (UISG) S. Jolantą Kafką. Pragniemy przedstawić Siostronom krótką syntezę z tego bardzo dobrego i bogatego spotkania¹.

Celem spotkania było omówienie wzajemnych relacji między UISG i naszą Konferencją i lepszego komunikowania w perspektywie współpracy i działania na rzecz promocji i rozwoju życia konsekrowanego w świecie.

Rola życia konsekrowanego w świecie

M. Jolanta Kafka przypomniała, że według myśli Kościoła życie konsekrowane jest powołane, aby być ekspertami teologii i duchowości komunii w świecie i szkołą tej komunii, szukając też konkretnych wyrazów wspólnego działania. Podkreślił to ostatnio Papież Franciszek w przemówieniu do uczestniczek Kongresu w Rzymie, poświęconego problemowi handlu ludźmi, w którym uczestniczyły przedstawicielki 80 krajów, gdy mówił, że to właśnie zakony, a szczególnie UISG stały się paradygmatem wspólnego działania w tej sprawie w świecie.

Życie zakonne zawsze było sumieniem dla Kościoła. Rodziło się w okolicznościach ekstremalnych, czytelnym, w konkretnym kontekście Kościoła. Przykładem tego są nasi Założyciele, których wizja była zawsze ekstremalna, była pójściem tam, gdzie były największe potrzeby. Życie zakonne jest profetycznym głosem Kościoła, wezwaniem do dawania świadectwa innym. W Roku Życia Konsekrowanego Papież jasno powiedział, że chce, abyśmy budzili świat, niejako prowokowali.

Szczególnym wyzwaniem dla Kościoła i życia zakonnego jest dziś: (1) zmniejszenie się przestrzeni oddziaływania Kościoła w świecie; marginalizowanie języka wiary we wszystkich środowiskach; (2) ruchy populistyczne odradzające się na świecie powodują podział społeczeństwa w celu jego destabilizacji i manipulacji, której celem jest konsumpcja. Przenika to i miesza się z wiarą i religią, które powinny być ponad podziałami; (3) Relatywizacja jakiegokolwiek etyki i moralności. Wszystko jest dozwolone. Niszczy to struktury społeczne.

Wobec tej rzeczywistości, Papież Franciszek nawołuje do reformy Kościoła, wyjścia do ludzi, do niewierzących, do zagubionych i wzywa do ewangelizacji. Reforma Kościoła zaczyna się zawsze od osobistego nawrócenia. Zachęca więc wszystkich wiernych, a tym bardziej

¹ M. Jolanta Kafka jest Polką, pochodzi z Bytomia i tam rodziło się jej powołanie. W 1981 roku wstąpiła do zgromadzenia Misjonarek Klaretynek. Odbyła formację początkową w domu Zgromadzenia w Rzymie. W 1991 roku ~~wróciła~~ została posłana z dwiema Polkami do Polski i wtedy powstał pierwszy dom Zgromadzenia w Polsce (na Brudnie). W 2000 roku została wybrana do rady generalnej; zamieszkała w Rzymie a ostatnia Kapituła generalna wybrała ją przełożoną generalną. W maju b.r. weszła wraz z 12 przełożonymi z różnych krajów i kontynentów w skład Rady UISG, jako jej przewodnicząca.

Międzynarodowa Unia Przełożonych Generalnych zgromadzeń żeńskich (UISG) została powołana do życia przez Papieża Pawła VI po Soborze Watykańskim II (w 1964 roku), jako narzędzie budowania jedności życia konsekrowanego, wymiany i wzajemnego ubogacenia. Ma swą siedzibę w Rzymie. Do Unii należy obecnie ok. 1900 Przełożonych Generalnych z całego świata, z czego ok 320 zamieszkuje w Rzymie i we Włoszech.

zakonników, aby „jeszcze dzisiaj odnowili swoją przynależność do Chrystusa” (por EG 3). Jesteśmy na pierwszej linii tej reformy i powinniśmy na nią odpowiedzieć świadectwem przynależności do Chrystusa. Potrzeba uniżenia, ubóstwa, wyrzeczenia, pójścia do ubogich, zagubionych. Mamy być wolne od świata i dóbr. Siła reformy to powrót do Ewangelii.

Jeszcze często nie rozumiemy, czego papież Franciszek od nas oczekuje. Wzywa nas by być znakiem współczucia i miłosierdzia. Zaczynamy więc otwierać domy dla potrzebujących, zakładać te domy w strefach ubóstwa. Ale powinniśmy iść głębiej, nie chodzi bowiem tylko o działanie. Na czym polega reforma Kościoła. Papież ciągle wzywa, do synodalności, (to filar reformy Kościoła), do rozeznawania, osobiście i wspólnotowo, do kontynuowania ewangelizacji w prostocie życia. W tym świetle i w świetle wyzwań współczesnego świata powinniśmy na nowo odkrywać nasze charyzmaty.

W jaki sposób życie zakonne ma się stać promotorem roli kobiety w świecie?

Oczekuje się od nas działania na rzecz uznania szacunku i godności kobiety. Wachlarz tych starań jest szeroki. Obecnie jednym z takich tematów jest temat diakonatu kobiet. Komisja powołana przez Papieża przygotowała już dokument końcowy, ale jeszcze nie jest on opublikowany. Oczekujemy też na adhortację posynodalną o Amazonii, w której powinien wybrzmieć temat roli kobiety w Kościele. Ale rola kobiety to nie tylko „szafarzowanie”, to w sensie szerokim jej wkład w kobiece oblicze Kościoła jako Matki. W tym kontekście powraca temat posługi siostr jako szafarzy Eucharystii (przepisy te nie zostały jeszcze zastosowane wszędzie)

Temat kobiet w Kościele ich sytuacji i roli wywołał też problem przemocy i molestowania, szczególnie, w naszym kontekście, zakonnice. Watykan zwrócił się z prośbą do UISG o sondaż wśród konsekrowanych na całym świecie. Wysłano kwestionariusz poprzez poszczególne Konstelacje UISG. W świetle tych odpowiedzi można by wnioskować, że problem ten nie ma wielkiego zasięgu, ale też nie wiadomo czy ankieta dotarła, gdzie powinna dotrzeć (do Polski nie dotarła), czy też wybór milczenia jest mocniejszy, niż pragnienie ujawnienia prawdy. Wiele przypadków było już przedawnionych. Około 8 przypadków wykorzystania siostr zdarzyło się ostatnio i dotyczy zakonników. Opracowanie zostało przekazane Papieżowi. Obecnie jednak spływają deklaracje bezpośrednio do Kongregacji IŻKiSZA, także od siostr zakonnych. Siostry zgłaszają również przypadki przemocy i wykorzystania doznane od innych siostr we wspólnocie (nie tylko seksualnego, również nadużycia władzy lub sumienia). W tej perspektywie i ze względu na delikatność problemu należałoby uwrażliwić przełożonych w dwóch kierunkach: aby były świadome istnienia tej problematyki w świetle Listu Papieża z sierpnia 2018 i Motu Proprio z maja 2019), aby też rozpoznały potrzebę stworzenia planu zapobiegania tym problemom we własnych wspólnotach, w formacji i w prowadzonych dziełach oraz aby tworzyły środowiska zaufania, w których pokrzywdzone osoby, czy siostry mogłyby znaleźć pomoc.

(Wokół tego tematu rozwinęła się dyskusja na temat sytuacji w Polsce i podejmowanych działań)

Spostrzeżenia z Polski

M. Maksymilla Pliszka zauważyła, że materiały z UISG nie docierają do Konsulty. O inicjatywach Unii najczęściej dowiadujemy się z mediów. Wskazane byłoby zacieśnienie więzi UISG z Konferencjami w różnych krajach i bezpośrednia komunikacja, przynajmniej w ważnych sprawach. Na naszych Zebraniach Plenarnych podejmujemy sprawy aktualne dla naszych środowisk (formacja, powołania, odejścia siostr, ostatnio – sprawa nadużyć seksualnych, handel ludźmi). Sięgamy do spraw ważnych w naszym kontekście, ale inspiracja z ośrodków znajdujących życie konsekrowane na świecie byłaby bardzo cenna i mogłaby wzajemnie ubogacać. Czasem sięgamy do materiałów ze strony internetowej, ale kontakt bezpośredni byłby być może bardziej owocny.

Zależy nam na tym kontakcie i dlatego druga część spotkania w gościnnym domu Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia była spotkaniem z

CZŁONKINIAMI UISG Z POLSKI

W spotkaniu wzięło udział sześć przełożonych generalnych z Polski należących do UISG, wśród nich M. Ewa Korbut przełożona generalna Misjonarek Św. Rodziny wybrana na ostatnim spotkaniu jako delegatka Polski do Konstelacji.

M. Jolanta Kafka przedstawiła zadania i pracę UISG w jej rozwoju historycznym i wobec współczesnych zadań. Przypomniała, że według myśli Papieży-Założycieli (Pius XII, Paweł VI) Unia miała być pomocą w odnowie życia konsekrowanego po Soborze Watykańskim II, forum wymiany doświadczeń i pomocą w różnych dziedzinach (rewizja Konstytucji, formacja). To zadanie wspierania wszelkich procesów odnowy trwa nadal i spełnianie jest na wielorakich płaszczyznach.

Unia skupia 1900 przełożonych generalnych z całego świata. Ok 320 z nich rezyduje na terenie Rzymu i Włoch. 1/2 to zgromadzenia na prawie diecezjalnym. Jest to ogromna różnorodność charyzmatów, kultur i kontekstów życia konsekrowanego. Poprzez przynależność do Unii stajemy się członkami tej różnorodności. Dzięki środkom komunikacji nie ma już granic, można się kontaktować z różnych stron świata z siedzibą UISG, słuchać bezpośrednio konferencji, zadawać pytania. Unia pomaga w utrzymaniu żywotności zgromadzeń poprzez ich odnowę. Żaden instytut nie jest samowystarczalny, zgromadzenia i ich charyzmaty to odbicie Bożego bogactwa.

Priorytety UISG:

1. Być znakiem tej jedności życia zakonnego dla Kościoła i świata.
2. Kontynuowanie refleksji nad teologią życia konsekrowanego, nad ślubami; dialog z Kościołem i ze światem. Jest do tego powołana wspólna komisja z przedstawicielami Unii zgromadzeń męskich.
3. Formacja formaterek – powtarzany jest stacjonarny kurs w Rzymie, w siedzibie UISG.
4. Formacja przełożonych generalnych i radnych. Tematyka uzależniona jest od zgłaszanych prośb. Spotkania odbywają się także w siedzibie UISG.

5. Komisja Mieszana do spraw edukacji – skupia zgromadzenia o działalności wychowawczej i nauczycielskiej (Unii żeńskiej i męskiej). Co roku odbywa się kongres nt. wychowania w szkole.
6. Powstała nowa Komisja Mieszana jako pomoc dla zgromadzeń w sprawach sądowych dot. nadużyć.
7. Komisja Prawna.

Unia prowadzi kilka projektów wspólnych: np. przeciwdziałania handlowi ludźmi, pomoc imigrantom, ostatnio – projekt ekologiczny – „Nadzieja dla planety ziemia”.

Co mamy robić?

Warto zastanowić się nad kryteriami rozeznania co daje przynależność do Unii :

- wspólnotowość – włączenie się we wspólnotę jest życiodajne. Konfrontacja z różnorodnością może potwierdzić to, czym żyjemy, może skonfrontować lub ubogacić;
- możliwość korzystania z konferencji, spotkań, tematów np. proces przygotowania kapituły;
- możliwość dzielenia się tym, czym żyjemy. W Polsce dzieje się wiele dobrego, a często nie umiemy się tym dzielić;
- pogłębianie naszego charyzmatu w relacji do innych charyzmatów poprzez konfrontację. Trzeba przezwyciężyć barierę językową. Dziś nie jest już trudno znaleźć tłumacza;
- Inna jeszcze przeszkoda jest natury ekonomicznej. Ceny są w zasadzie dostosowane do geografii i liczby sióstr. Należy dać sygnał, jeśli te trudności u sióstr istnieją.

Po wymianie zdań i oczekiwań postulowano:

- utworzenie grupy polsko-języcznej na zebraniach plenarnych i spotkaniach organizowanych przez UISG;
- przemyślenie tematyki i komunikacji w konstelacji;
- M. Ewa Korbut jako „osoba do kontaktu”.